

УДК 342.7:021

П.С. РІППА, магістрант Науково-дослідного центру з проблем оподаткування
Національного університету державної податкової служби України

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація. Про сучасний стан інформаційно-правового забезпечення бібліотек України, їх місце у світовому інформаційному сегменті.

Аннотація. О современном состоянии информационно-правового обеспечения библиотек Украины, их месте в мировом информационном сегменте.

Summary. On current state of informative enforceability of Ukrainian libraries, their place in informative segment.

Ключові слова: бібліотека, інформатизація, правове забезпечення.

Відомості про існування бібліотек як каталізаторів і супутників науки, освіти та історії вказують ще на VII ст. до н.е. Людство, оцінивши важливість і необхідність інформації для розвитку та поширення культури, досягнення нових відкриттів, розширення світогляду людини, повинно було задовольняти потреби суспільства у знаннях. Проте до моменту використання друкарського верстата, виробництво та тиражування літератури було ускладнене такими чинниками, як дороговизна виготовлення, низький рівень грамотності населення, велика кількість воїн, що і стало передумовою збирання знань в одному місці для їх групування, зберігання та можливості ефективного поширення. Такі заклади звалися бібліотеками, що з грецької перекладається як “місце зберігання книжок”. Завдяки бібліотекам доступ до інформації отримали і бідні верстви населення, які не могли дозволити собі купівлю літератури. З плином часу значущість бібліотек як осередків культури, науки, освіти та історії лише зростала разом із кількістю навчальних закладів.

Питання наповнення бібліотек залишалось болучим, прикладом цього є спосіб зберігання книг у публічних бібліотеках середньовічної Європи, за якого книги приковувалися до полиць ланцюгами [11]. Така необхідність була зумовлена цінністю кожного примірника книги, причому вони були рукописні. Важливим кроком науково-технологічного прогресу, який позначився на розвитку бібліотечної справи у світі стало книгодрукування. Процес виготовлення носія інформації став автоматизованим, що значно відобразилося на ціні книг та швидкості їх поширення і швидко привело до збільшення обсягів обміну інформацією та зростання кількості бібліотек у країнах світу. Книга стала доступною для всіх, а разом з нею стала доступнішою одна з найважливіших функцій інформації – обмін відомостями та знаннями, що стимулює темпи науки, культури, освіти, зростання яких приводить до отримання більш нової інформації різного характеру. Звідси виникає закономірність, що належний інформаційний процес, до якого входить створення, розповсюдження, використання, зберігання інформації, генерує нову інформацію, тобто є циклічним.

Серед наукових напрацювань з питань правового регулювання бібліотечної справи та інформатизації бібліотек в Україні необхідно виділити роботи таких науковців Пашкова В., Усенка І., Шевченко І. Ці вчені у своїх працях приділяли значну увагу закордонним надбанням, враховуючи особливості зарубіжних країн і розглядаючи можливості впровадження інформаційно-комп’ютерних технологій та поширення комунікаційних мереж серед бібліотек України. Важливими надбаннями є теоретичне обґрунтування проектів і

програм інформатизації бібліотек; спільна розробка власних концепцій інформаційного забезпечення бібліотечної справи в Україні.

Мета дослідження – огляд сучасного стану та нормативно-правової бази інформатизації бібліотек України.

Бібліотеки саме як центри доступу до інформації є обов’язковими атрибутами навчальних і культурних закладів, наукових установ будь-якого населеного пункту. Книги є першоджерелами інформації та знань, які є необхідними для розуміння та пізнання навколишнього світу. Відповідно держава, розуміючи потребу громадян в отриманні належного доступу до джерел інформації, організовує та регулює діяльність бібліотек рядом нормативно-правових актів, серед яких найвагомішими є Конституція України, яка гарантує свободу доступу до інформації, держава сприяє розвитку науки, встановленню наукових зв’язків України зі світовим співтовариством. Закон України “Про бібліотеки та бібліотечну справу” є спеціалізованим нормативно-правовим актом, що визначає статус бібліотек. Термін “бібліотека” визначено як інформаційний, культурний, освітній заклад (установа, організація) або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації та головне завданням якого – забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки [2]. У цьому нормативному акті визначено державну політику стосовно розвитку бібліотечного фонду України та фінансування створення інформаційних мереж і телекомунікаційних систем для інформаційного обміну, входження у світові глобальні комп’ютерні мережі, об’єднання та забезпечення доступності розподілених бібліотечних ресурсів. Функціональними нормативними актами також є Закон України “Про інформацію” де визначено, що бібліотеки забезпечують право громадян на доступ до інформації, тобто виступають гарантом права на інформацію; основами законодавства про культуру визначено пріоритетність забезпечення розвитку культури в Україні, також встановлено ряд переваг для закладів та підприємств, діяльність яких полягає у розповсюдженні і популяризації творів літератури та мистецтва [4]. Необхідно зазначити, що найбільшу частку бібліотек в Україні становлять публічні бібліотеки, які перебувають у відомстві Міністерства культури і туризму України, діяльність яких керується відповідними підзаконними нормативними актами.

Особливе місце серед правових важелів регулювання та розвитку бібліотечної справи в Україні займає комплекс правових актів, пов’язаний із процесами інформатизації в країні, такими є закони України “Про Національну програму інформатизації”, “Про Концепцію Національної програми інформатизації”, “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”, Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи “Бібліотека-XXI” та ін. Мається на увазі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у суспільні та державні сфери відносин, що пов’язано із підвищенням ролі інформації та виникненням можливостей оперативного та ефективного обміну такою – незалежно від відстаней чи її обсягу. Бібліотеки в сукупності з архівами, банками даних та іншими інформаційними центрами розглядаються як інформаційні ресурси держави, що становить основу інформаційного суверенітету України [2]. Проводячи аналіз цих нормативних джерел, можна зробити висновок, що бібліотеки залишаються ключовим елементом інформаційного обміну, який потребує вжиття заходів у напрямі покращення інформаційно-технічного забезпечення, впровадження та розвитку телекомунікаційних мереж, для підвищення якості надання послуг населенню з доступу до інформації, збереження історико-культурного фонду країни та інтеграції до світової мережі інформаційних ресурсів.

Необхідність використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності бібліотек викликана і результатами глобального прогресу. Інформація в електронному вигляді є набагато зручнішою та гнучкішою формою її використання, має ряд переваг, серед яких: швидкість передачі великих обсягів інформації, моментальне копіювання, компактність і можливість внесення змін до електронного документа. Відповідно такі переваги є вигідними як для споживачів інформації так і для бібліотек, архівів та інформаційних фондів. Разом з тим усе більше людей задовольняє свої інформаційні потреби завдяки мережі Інтернет. Сучасні бібліотеки повинні з дитинства стати сателітом людини у просторах знань та інформації.

З давніх часів бібліотеки ставали єдиними центрами знань для багатьох людей, які не здатні були придбати книги, але мали незадоволені інформаційні потреби. Сьогодні ж інформаційні потреби людей значно виросли, і тепер виникла проблема із належним рівнем забезпечення доступу до мережі Інтернет населення. Причому мережа Інтернет дотепер залишається словом-загадкою для багатьох українців, це пояснюється низькими індексами підключення навіть звичайного телефону в селах та покриття мобільних операторів. Недостатність доходу громадян для купівлі персонального комп'ютера середніх параметрів та підключення послуг мережі Інтернет є паралізуючим фактором підвищення рівня інформаційної грамотності населення. Середня ціна персонального комп'ютера становить 3 тисячі гривень, плюс щомісячна абонентська плата за пакет послуг Інтернет 65-90 грн. Також потрібно не забути про необхідну кількість програмного забезпечення, яке також потребує чималих коштів. Ситуація подібна до середньовічної, і такими “острівцями” знань можуть знову стати бібліотеки за умов належного забезпечення новітньою технікою та налаштування якісного каналу доступу до всесвітньої мережі.

Необхідність у житті заходів щодо інформатизації бібліотечної справи в Україні поставала і раніше, причиною цього була жахаюча статистика та показники відставання України від держав світу в напрямі залучення інформаційно-комунікаційних технологій у сферу культури, освіти і науки. Статистичні дані свідчать, що у 1999 році в Україні функціонувала 20771 бібліотека із загальним читальним фондом 299,2 млн. примірників, а за станом на 2009 рік в Україні діяли 18349 бібліотек, фонд яких становить 298 млн. примірників документів. Причому у 1999 році сукупність комп'ютерів, якими оснащено бібліотеки України, – 3756 із них – 182 бібліотеки сільської місцевості [18].

Підвалини правового забезпечення інформатизації бібліотек було закладено в 1998 році в Національній програмі інформатизації та Концепції національної програми інформатизації. Ці документи розробляють комплексну та довготривалу стратегію інформатизації не лише бібліотечної сфери. Також поняття “інформатизація” розглядається як сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, спрямованих на створення умов для задоволення інформаційних потреб, реалізації прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, розроблених на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки [1]. Ці нормативні акти ставлять за мету виконання Національної програми інформатизації, яка виражається у:

- формуванні правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, методичних та гуманітарних передумов розвитку інформатизації;
- застосуванні та розвитку сучасних інформаційних технологій у відповідних сферах суспільного життя України;
- формуванні системи національних інформаційних ресурсів;

- створенні загальнодержавної мережі інформаційного забезпечення науки, освіти, культури, охорони здоров'я тощо;
- створенні загальнодержавних систем інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- підвищенні ефективності вітчизняного виробництва на основі широкого використання інформаційних технологій;
- формуванні та підтримці ринку інформаційних продуктів і послуг;
- інтеграції України у світовий інформаційний простір [2].

Необхідність у якісному та своєчасному забезпеченні населенню доступу до сучасних інформаційних технологій пов'язано із потребою належного формування інформаційного суспільства в країні, що є відображенням загального рівня інформатизації країни та обов'язковою умовою приєднання до світової спільноти.

Цілі, поставлені у згаданих вище нормативних актах створювали лише загальну стратегію, а безпосередньо її реалізація була покладена на короткострокові програми та проекти, як правило, обласного чи цільового значення. Ініціатива у такій справі належить публічній бібліотеці ім. Лесі Українки м. Києва, а в 1996 році, проаналізувавши потреби користувачів і зарубіжний досвід, в співпраці з міською адміністрацією було розроблено та затверджено “Комплексну програму інформатизації державних масових бібліотек міста Києва”. За допомоги фонду “Відродження” було придбано інтегровану бібліотечну систему ALERH. Завдяки Демократичному гранту Посольства США в Україні, отриманому Українською бібліотечною асоціацією Миколаєва у 1999 році, у бібліотеці з'явився перший комп'ютер із доступом до мережі Інтернет для читачів [15]. Темпи інформатизації бібліотечної справи в Україні 90-х років минулого століття були повільними та спонтанними. Хочеться наголосити на тому, що частину обладнання, необхідного для забезпечення потреб читачів і самої бібліотеки, було придбано за позабюджетні кошти чи отримано в подарунок. Також була розроблена Концепція інформатизації мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів, де акцент робився на перейнятті зарубіжного досвіду. У США інформатизація шкільних бібліотек розпочалася в 60-х роках минулого століття з розробки відповідних стандартів. При цьому головна увага приділялася трансформації ролі шкільного бібліотекаря, перетворення його на бібліотекаря-медіаспеціаліста. Відповідно до цих стандартів він повинен уміти визначати зв'язки між змістом навчальних планів та інформаційними потребами учнів і вчителів, забезпечувати лідерство у формуванні інформаційних ресурсів і наданні сучасних бібліотечних послуг [16].

Вагомий вклад у розроблення та формування комплексної, теоретично обґрунтованої програми переоснащення бібліотек зроблено вітчизняними науковцями. У 1998 році у світ вийшов науковий доробок “Національна система електронних бібліотек”, в якому викладено основні напрями інформатизації провідних книгозбірень України, що передбачають створення в них електронних бібліотек та їх інтеграцію комп'ютерними мережами. Визначено архітектуру системи таких бібліотек, їх інформаційно-ресурсні компоненти, лінгвістичне, програмне і технічне забезпечення. Розроблені теоретичні засади поетапного створення, впровадження та виконання цілей програми. Розроблено кошторис виконання. Проведено огляд іноземного досвіду та можливості його застосування в Україні [13].

Розуміючи нагальність не лише питання підтримання в актуальному стані інформаційно-комунікаційного забезпечення бібліотек, відповідно до потреб суспільства у 2005 році було прийнято Державну програму “Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки”, якою передбачалося розбудову інфраструктури науково-освітньої телекомунікаційної мережі (УРАН), підключення до неї наукових уста-

нов, наукових бібліотек, центрів науково-технічної інформації за допомогою каналів передачі даних, інтеграцію її з європейською науково-дослідницькою мережею (GEANT) та розширення мережі електронних бібліотек навчальних закладів і наукових установ. Також цією програмою передбачено фінансування створення програмного та інформаційного забезпечення для електронних наукових бібліотек та архівів [7]. Для того щоб створити мережі, необхідно мати, з чого їх створювати. Недоліком згаданої державної програми є відсутність вжиття і фінансування заходів з оснащення комп'ютерною технікою бібліотек. Розробка нормативного акта велася у 2004-2005 роках, а базисом для його створення повинна була слугувати актуальна статистика наявності комп'ютерів у бібліотеках і можливості користування мережею Інтернет. Мережа бібліотек Міністерства культури і туризму нараховувала 18664 бібліотеки, загальна кількість комп'ютерів складала 4866, що становить 26 % загальної кількості. Серед загальної кількості бібліотек відомства доступ до мережі Інтернет за станом на 2005 рік був у 175 бібліотек. Необхідно зазначити, що дані є зведеними по всій Україні, а, наприклад, такі економічно розвинені міста, як Київ, давали показники 210 % комп'ютеризації бібліотек, тобто в одній бібліотеці в середньому два комп'ютери [14].

Питання забезпечення інформаційно-комп'ютерною технікою було закладене в іншому нормативно-правовому акті країни під назвою Закон України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”, де визначено, що одним із головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожний міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя. Як шлях досягнення цілей визначених програмою, розглядається створення загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів на основі врахування національних, світоглядних, політичних, економічних, культурних та інших аспектів розвитку України [5].

Відштовхуючись від поняття “інформаційний ресурс”, яке вживається щодо бібліотек, архівів, банків даних, тощо як узагальнююче, в нормативному акті вживається термін “електронний інформаційний ресурс”, який донині немає трактування в нормативно-правових актах. У науковій літературі це поняття розглядається як – інформаційний ресурс, що зберігається в електронному чи комп'ютеризованому форматі і може бути досягнутий, знайдений та перетворений засобами електронної мережі або іншої електронної технології обробки даних [12]. Необхідним є визначення трактування понять “інформаційний електронний ресурс” та “електронний інформаційний ресурс”, так як у законі вони вживаються в однаковому значенні. Дійсно, поняття є дуже схожими як змістовно так і візуально. Сутність “інформаційного електронного ресурсу” полягає у тому, що це є будь-яке джерело інформації, виражене засобами інформаційних, комп'ютерних, телекомунікаційних технологій, з можливістю доступу та роботи з ним. А “електронний інформаційний ресурс”, як зазначалося вище, є вираженням і відображенням інформаційного ресурсу, а також сукупністю програмних і технологічних засобів для роботи з ним.

Про ефективність виконання правових норм і вжитих заходів свідчить статистика, що наприкінці 2008 року 1585 бібліотек України було забезпечено комп'ютерною технікою (усього 6517), а у сільській місцевості – 174 бібліотеки, де в сукупності 234 комп'ютери [19]. Ще сумнішою є ситуація, яка склалася із забезпеченням доступу до мережі Інтернет у бібліотеках. За результатами дослідження, проведеного Українською бібліотечною асоціацією, в середньому одна бібліотека має 0,1 комп'ютера, доступного

для використання читачами. Тобто кожна десята бібліотека може надати можливість читачам користуватися комп'ютером. Ні для кого не є секретом, що на сьогодні велика частина інформації зберігається в мережі Інтернет до зазначених вище переваг інформації в електронному вигляді необхідно додати оперативність її пошуку. Причому ситуація із забезпеченням доступу до мережі Інтернет за станом на 2008 рік була така:

- кількість бібліотек підключених до Інтернету 567 (3 % загальної кількості);
- доступ до Інтернету читачам надають 449 закладів тобто 79 % загального числа, які підключені до Інтернету, або 2,5 % загальної кількості бібліотек. Тобто кожна сорокова бібліотека (для порівняння, у 2007 році в США 99,7 % публічних бібліотек надавали громадянам доступ до Інтернету) [18].

Актуально розглянути досвід зарубіжних країн щодо впровадження інформаційних технологій у бібліотеки. У 1980-ті роки, коли більшість постіндустріальних країн мали певні досягнення, Франція розробила свій підхід до бібліотечної справи як складової інформатизації. Ініціатором і стратегом була держава і влада, що розробила концепцію підтримки бібліотек, розуміючи важливість інформації для розвитку держави. Завдяки цьому Франція у 1990-ті роки стала світовим лідером у будівництві нових та реконструкції старих бібліотечних приміщень, а також модернізації, переоснащенні бібліотек, виходячи із стрімкого розвитку інформаційних технологій.

Важливим чинником збільшення інформаційного фонду, розширення мережі бібліотек та обміну досвідом із зарубіжними колегами є кооперація із світовим бібліотечним товариством. Сутність такої співпраці полягає у створенні та поповненні єдиного всесвітнього спільного електронного фонду. Насамперед це значно зекономить витрати бібліотеки на отримання нових надходжень і збільшення фонду бібліотеки за рахунок отримання доступу до мережі бібліотек світу. Початком таких інновацій було створення мережі в середині минулого століття в США на рівні декількох штатів. Згодом кооперація розгорнулася у масштабах країни. Сьогодні ж OCLC (Online Computer Library Center) – світовий каталог, що об'єднує 171 країну та 72 000 бібліотек, музеїв, архівів. Причому згідно зі статистикою кожні 10 секунд додається новий запис до фонду знань. Всього в об'єднанні мережі бібліотек є 174973008 бібліографічних записів та представлено 470 мов і діалектів. Українські бібліотеки та архіви також є учасниками цієї програми. Вище зазначено, що перед приєднанням до OCLC держава повинна на національному рівні виробити політику кооперативної обробки документів. Сутність такої технології полягає у створенні єдиного бібліотечного абонементу на рівні міста, держави, світу. Тобто якщо одна із бібліотек отримує книгу, яка відсутня у спільному фонді, створюється відповідний бібліотечний запис, про що повідомляється іншим бібліотекам. Так розширюється бібліотечний фонд OCLC.

В основу нової бібліотечної політики було покладено створення Національного зведеного каталогу та сукупності фондів Національної бібліотеки і регіональних бібліотечних систем держави. Було створено регіональні агентства кооперації. У нових умовах роль держави у розвитку бібліотек як складової інформатизації посилилася [10].

Власне якщо держава не сприяє виробленню такої політики, то бібліотеки самі розпочинають цей процес. Прикладом є ініціатива Кіровоградської ОУНБ ім. Д.І. Чижевського, де на власному сайті створити он-лайнний центр для каталогізації бібліотек Кіровоградської області [17]. Створення так званих бібліотечних кооперативів переслідує багато цілей, але насамперед такі починання позитивно вплинуть на рівень освіти та науки як на регіональному, так і на національному рівнях. Наприклад, у сховищі Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського є цінний документ в оригіналі. Припустимо 10 студентів з різних міст України пишуть наукові роботи, тематика яких пов'я-

зана із змістом цього документа. Звісно, для повного розкриття теми необхідно ознайомитися та вивчити згаданий матеріал. Залучаючи сучасні інформаційні технології, ми зможемо надати студентам доступ до електронної копії цього документа одночасно, незважаючи на місце перебування.

З боку органів влади позитивними зрушеннями у цій справі, є підвищення активності щодо нормативного регулювання забезпечення процесів інформатизації вітчизняних бібліотек. Кабінетом Міністрів України прийнято Розпорядженням “Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи “Бібліотека-XXI”, головними перевагами якого є цільовий характер, встановлення визначених завдань на короткий термін реалізації, обґрунтування передбачених заходів статистикою. Документом визначено основні причини виникнення проблеми, встановлено мету, яка передбачає декілька варіантів розв’язання проблеми. Низький рівень комп’ютеризації бібліотек та архівних установ, з одного боку, і значна працездатність процесів переведення в електронну форму бібліотечних та архівних фондів, з іншого, – одні з проблем, які стоять на заваді цілям, розглянутим у нормативному акті. Комплекс заходів, що передбачається вжити згідно з нормативним актом протягом 5-ти років, починаючи з 2011 року, є складовою виконання Національної програми інформатизації. Обсяг видатків, необхідних для виконання Програми, орієнтовно становить 344 млн. гривень, у тому числі з державного бюджету 144 млн. гривень, і уточнюється щороку з урахуванням реальних можливостей державного бюджету [9].

Кількість нормативно-правових актів, які регулюють відносини щодо інформатизації бібліотечної справи в Україні, на сьогодні є досить великою, що підтверджує обізнаність держави у необхідності створення належних умов для формування інформаційного суспільства. Та здійснюючи аналіз таких нормативних документів, відзначимо, що більшість з них встановлює стратегічні цілі, що вимагають розроблення комплексу заходів і проектів для їх поетапного виконання.

Поняття “інформатизація” для значного відсотка населення України залишається донині іншомовним словом у контекстному розумінні. Показники за рівнем інформатизації бібліотек серед областей відрізняються. Економічно розвинені міста України показують набагато кращі показники інформаційного забезпечення бібліотек, навчальних закладів і наукових установ. Сьогодні, коли країна перебуває у нестабільному економічному положенні, а сили сконцентровано на стабілізацію економіки, важко розглядати можливості вдосконалення бібліотечних ресурсів, які перебувають на стику культурної, освітньої, наукової галузей держави. Доцільною є підтримка державою громадських організацій та об’єднань, які ставлять за мету збільшення рівня інформаційного забезпечення бібліотек, гарантування дотримання прав та свобод громадян стосовно отримання доступу до інформації, передбачених Конституцією України та Загальною декларацією прав людини, стимулювання підвищення рівня освіти та наукової діяльності. Проведення державної політики відносно бібліотечної справи повинно в першу чергу керуватися наданням громадянам можливостей доступу до інформації на рівних правах, що буде запорукою формуванню інформаційного суспільства в Україні.

Використана література

1. Про Концепцію Національної програми інформатизації : Закон України № 75/98-ВР (за станом на 03.03.06 р.). – Режим доступу : [//rada.gov.ua](http://rada.gov.ua)
2. Про Національну програму інформатизації : Закон України № 74/98-ВР (за станом на 16.10.01 р.). – Режим доступу : [//rada.gov.ua](http://rada.gov.ua)
3. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України № 32/95-ВР (за станом на 01.01.10)

- p.). – Режим доступу : //rada.gov.ua
4. Про інформацію : Закон України № 2657-ХІІ (за станом на 22.07.05 р.). – Режим доступу : //rada.gov.ua
 5. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України № 537-V (за станом на 09.01.07 р.). – Режим доступу : //rada.gov.ua
 6. Про затвердження плану заходів щодо розвитку бібліотечної справи на період до 2011 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1226-р (за станом на 30.09.09 р.). – Режим доступу : //rada.gov.ua
 7. Про затвердження Державної програми “Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці” на 2006-2010 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1153 (за станом на 07.12.05 р.). – Режим доступу : //rada.gov.ua
 8. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 537-V (за станом на 09.01.07 р.). – Режим доступу : //rada.gov.ua
 9. Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи “Бібліотека – ХХІ” : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1579-р (за станом на 23.12.09 р.) Режим доступу : //rada.gov.ua
 10. Башун О. Глобальна бібліотечна кооперація: історія та сучасність. – Режим доступу : http://www.intellect.org.ua/index.php?lang=u&page=print&material_id=36867&theme_id=0&print=1
 11. Богданова И.Ф. “Библиотеки: от античных до электронных” // Культура народов Причерномор’я. – № 77.
 12. Резніченко В.А., Захарова О.В., Захарова Е.Г. Електронні бібліотеки: інформаційні ресурси та сервіси // Проблеми програмування. – 2005. – № 4.
 13. Чекмарьов А.О., Костенко Л.Й., Павлуша Т.П. Національна система електронних бібліотек / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 1998. – 52 с.
 14. Бібліотечна Україна в цифрах: Статистичний збірник (2002-2003 рр.) / Національна парламентська бібліотека України. – К., 2004. – 37 с.
 15. Комп’ютеризація публічних (районних, міських і сільських) бібліотек в Україні (1992-2005 рр.). – Режим доступу : //library.te.ua/library_content/articles/bfu3_2005.doc
 16. Концепція інформатизації мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів. – Режим доступу : //www.library.eduua.net/datas/upload/files/3_26_Concercia.doc
 17. Офіційний сайт Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки. – Режим доступу : //library.kr.ua/krcc
 18. Результати дослідження “Публічні бібліотеки України, як місце доступу громадян до інформаційних технологій та інтернету”. – Режим доступу : //www.nplu.org/ua/events/seminar/PPT-20-05-09/Dzuba.ppt
 19. Статистичний збірник “Бібліотечна Україна в цифрах”. – Режим доступу : //profy.nplu.org/articles.php?lng=uk&pg=1213
 20. Стратегія Української бібліотечної асоціації на 2010-2014 роки. – (Розроблено Українською бібліотечною асоціацією). – Режим доступу //libinnovate.files.wordpress.com/2010/02/uba_strategy_updated.doc

~~~~~ * * * ~~~~~